

gătoare. Căci adeverește încă o dată că omenirea merge înaintind: Omul de la început ie o fiară; atuncea pentru iel foamea calcă peste orî-ce alt sentiment; orî-ce carne ieră bună chîiar acelor ce-î sînt de aproape: a femeiei a rudelor și-a copiilor; mai tîrziu nu minîncă de cît pe a dușmanilor, adecă a protivnicilor din triburile vecine. Atuncea iel ie canibal numai din răzbunare și lăcomie; dar lăcomia nu și-o potolește de cît din prinși și robi. Pe urmă canibalismul iea formă religioasă și judecătorească, adecă ie foarte rar. De aice înainte ie din ce în ce mai ocărit de morala publică și nu se aleargă la iel de cît în cea mai groznică foamete, orî în starea de nebunie, cînd mintea și moralitatea se întunecă, iear fiara se deslăntuește din nou.

Totu-și se întîmplă că Europeii din zilele noastre la vreme de stricare de corăbii, mor mai bine de foame de cît să se apuce de canibalism. Orî cît ar fi omul de nedăvirșit și de slab, dar poate să se facă mai bun. Ieată o închiere mîngiitoare și întăritoare.

Trad. Sofica Nădejde

H O L E R A

(sfîrșit).

Epidemiile de holeră arată un felii de atîrnare de anotimpuri. Dar între înriuriri nu joacă rol așa de mare, cum se crede, căldura și receala, căci atuncî n'ar putea să se întindă boala de la marea indiana până la marea înghiețată, ci mai mare însemnătate are ploaea și starea apei din pămînt pricinuită de ploî. În Bengalul de jos, unde în timpul ploșos de la Mai la Octomvrie, pică 150 de centimetri de apă, cade furia holerei în April, iear în August, cînd umezala ieste mai mare, se împuținează cazurile de tot. În Pengiab ieste aproape tot așa de cald ea și în Bengal, înse în timpul ploilor

cade de trei ori mai puțină apă de cit în Bengal. Holera se află mai neîntrerupt în țara din urmă, pe cînd în Pengiab trec adesea anii fără să se audă de epidemii și cînd se întîmplă cad în timpul ploilor. De aici se vede că nu atîrnă numai de la ploaie, ci și de la cîtimea iei precum și de la felul cum ține pămîntul apa. În Europa epidemiile se întîmplă mai adesea vara și toamna, iarna sînt numai foarte rar, iear primăvara aproape nici o dată.

Faptul epidemiilor ce au loc pe corăbii, se părea dovedă că holera atîrnă numai de germenii produși în bolnavi; cercetări foarte numeroase au dovedit înse că germenii ierau aduși de pe uscat de călători și nu căpătați de la cei bolnavi. Bryden zice: „Se bagă de samă, că oamenii dintr'o corabie, dacă sînt din feliurite părți din țară, nu înfășoșază îmbolnăvire de acela-și felii și că holera se mărginește la acei ce vin din vre un loc hotărît.“ Se întîmplă adesea pe unele corăbii ce duc soldați, ca să se îmbolnăvească ori numai mărinarii ori numai soldații; ba chiar, dacă trupele nu-s toate din acela-și loc, să se îmbolnăvească numai cei veniți din locuri anumite, ceialaltă, deși sînt amestecați cu bolnavii, nu se îmbolnăvesc.

Altă însușire a holerei, ca și a altor boale epidemice, iese că nu lovește de o potrivă pe fie-care. Oamenii în acelea-și condiții față cu boala se îmbolnăvesc unii foarte ușor, alții foarte reu și alții de felii. Oamenii slăbănogi și hrăniți reu, cu organe încărcate cu apă, sînt foarte în primejdie de a se îmbolnăvi. Ieară-și fie care trebuie să se păzască de acele lucruri ce-i pricinuesc de obicei diaree, căci aceasta îl pune în primejdie de a fi lovit mai curînd de holeră. În privința vristei iese de spus că copiii până la șase ani și bătrînii sînt mai în primejdie; cei între șese ani și două-zeci mor mai puțin din toți. De la 40 de ani în sus se începe primejdie mai mare. Ieste înse de spus, că pricina nu iese că nu se îmbolnăvesc cei în vristă mai apărata, ci că se îmbolnăvesc mai puțin primejdios și prin urmare scapă mai ușor.

Pentru holeră trebuie de ținut samă de următoarele

trei lucruri: 1) de locurile unde sa află germenii ce cășunează boala, 2) de dispoziția individuală, al 3-lea) de timp și de loc. Se pot închipui măsuri de luptat în potriva acestor trei.

Pentru a lucra în potriva împrăștierii germenilor, ar trebui să cunoaștem bine, unde se află și sub ce formă în timpul respindirei. Contagioniștii cari socot holera ca neatîrnătoare de felul țerei și privesc organismul, omenesc și mai ales al celor bolnavi de această boală ca locul unde se dezvoltă germenii, cred că-i pot nemici desinfectînd materiile date afară de bolnavi ori chiar de oameni sănătoși veniți din locuri bîntuite de epidemie. De asemenea își dau osteneală a ținea neamestecați bolnavii cu cei sănătoși. Carantinele și întrebuițarea materiilor desinfectătoare urmează firește din această credință. Succesul n'a încoronat înse până acuma asemenea măsuri. Cordoanele despărțitoare și carantinele s'au întrebuițat de atîtea ori de la arătarea holerei în Europa și până acuma, dar fără folos. Să nu creadă cine-va că nefolosința carantinelor pentru corăbiu ori a cordoanelor pentru uscat ar fi urmînd de acolò că nu s'au păzit cu sfințenie. Nu se poate cordon mai bun de cît cel de la 1832 între Rusia și Prusia, ori carantină mai bună de cît cea de la 1865 la Malta. Anume această din urmă ieră așa de bine închipuită și, Malta fiind mică, se putu păzi cu toată sfințenia; și totu-și se dezvoltă holera ca și cum n'ar fi fost de felu carantină. În timpul epidemiei de la 1873—74 se luară la München cele mai desăvîrșite măsuri pentru deosebirea bolnavilor și pentru desinfectarea latrinelor, a nune se luară măsurile cele mai aspre în cazarme. Totu-și cînd se compărară rezultatele căpătate în spitalele, cele așa de îngrijite, ale militarilor cu cele din spitalele civile, unde nu se luaseră atîtea îngrijiri, nu se găsi nici o deosebire în bine pentru militari. Alt caz, într'o epidemie se porunci cu cea mai mare strășnicie să se desinfecteze în toate casele și se priveghiè ca poruncele să nu remie numai pe hîrtie;

În altă epidemie numai se făcù îndemnare să desinfec-teze fie-care, dar nu se întrebuiță nici o silă și totu-și epidemia cea di'ntăiū citată ținu mai mult și fu mai o-moritoare de cît cealaltă. Despărțirea bolnavilor încă nu se arată de vre un folos și prin urmare se pare că germenii nu-i căpătăm de la bolnavi ci de la localitate. Chiar cînd se pare că carantina ori cordonul a apărut un tîrg ori o țară, remîne de dovedit că s'ar fi întîmplat a-colò epidemie, dacă lipsea carantina sau cordonul. Tot această idee, adecă că mijloacele propuse și întrebuițate de contagioniști sînt nefolositoare, iese și din raporturile oficiale ale medicilor guvernului Indiei. Dr. James Cuningham, Bryden și Douglas Cuningham precum și Timothy Lewis sînt de această idee și se unesc cu Dr. Pettenkoffer. Din cercetările celor doi din urmă iese foarte lim-pede că germenii nu-s localizați în materiile din latrine.

Experiența arată ca foarte primejdios lucru aruncarea zoilor din bucătărie afară în gropi sau și împrăștiat. Se vede că pămîntul plin de materii hrănitore dă loc po-trivit pentru desvoltarea germenilor de holeră aduși în felurite chipuri din țeri unde domnește epidemia. Cana-lizare și curățenie strașnică în această privință ajută în potriua holerei. Ieată pentru ce holera iese așa de slabă în Englitera și chiar și aiurea în tîrgurile ținute curat și bine canalizate.

În 1866 a fost holera foarte slabă în Angliea și de atunci în coace nici n'au mai fost pe acolò ; pe cînd mai înainte, cînd igiena iera proastă și epidemiile iera așa de vătămătoare ca și aiurea. Alt exemplu înăm de la o-rașul Dantzig, în Prusia; înainte de 1873 de cîte ori se întîmplă vre-o holeră prin locurile acelea, Dantzigul sufe-rea mai mult; la 1873 înse nu se întinse boala în oraș de cît puțin, muriră de abiea vr'o sută și încă aceste ca-zuri s'au întîmplat mai ales în casele ce nu părăsiseră moda veche, adecă aveau gropi de turnat zoile de la cuhne.

Așa dar în scurt carantinele, cordoanele și alte mă-suri nu pot împiedecă germenii de a străbate în țară cu

oamenii și cu mărfurile, și, dacă vor găsi locuri potrivite, se vor desvolta epidemii. — Firește înse că în timp de holeră trebuie să ne ferim de locuri unde se adună mulți oameni și, pe cât cu putință, să fugim din locurile unde se știe că boala, dacă începe, bintue reu. Trebuie înse de știut că, dacă fugim, să fugim din vreme, altfeliiu putem avea în noi germeii și înbolnăvindu-ne la vre un loc îndepărtat nu ne putem, cel puțin, căuta. Ceii ce au fugit nu trebuie să se întoarne de cât după încetarea desăvirșită a boalei, alt-feliu sînt mai în primejdie de cât aceii cari au stat neconținut pe loc și, oare-și cum, s'au hultuit.

În timp de holeră nu trebuie să-și schimbe cine-va traiul, dacă nu trăea nebunește. Ieste greșită ideea că multă băatură de spirturi apără. Vin roș, rum, beretare și veche folosesc, berea slabă și proaspătă ieste foarte vătămătoare. Fructele nu-s bune. Pintecele și picioarele trebuie ținute calde; ie bine de purtat flanea. La cea mai mică diaree trebuie să bem cafea neagră ori ceaiu de mîntă, ba chiar să chîemăm, de putem, doctor.

Ori cum, fără bani ie greu de tot și pentru orașe și pentru oameni. Orașele sărace și oamenii săraci, tot mai mult sufăr de cât ceii bogați. *)

T. U.

*Cercetările lui Schliemann la Troiea și Mikene **)*

(urmare).

Se pot scoate închierii însemnate de pe vasele de lut aflate de Schliemann în ruinele cercetate cu atita stăruință. Se găsesc vase de toate marimele începînd de la cele nalte până la doi metri și sfîrșind cu cele în cari de abiea încape vîrfu degetului.

*) În curînd vom da o prescurtare după articolul unui Dr. însemnat francez care ieste de alte idei. Noi ne unim cu *von Petenkoffer*, mai în toate.

***) Vezi No. 2 anul al III-lea.